

1882-01-23

þÿ — ½ ® ã ¿ â š í à á ¿ â ° ± ä ¬ ä ¿ ½ “ -

Albert Goudry

þÿ • á µ å ½ • ä ¹ ò ì á ì³ á ± ¼ ¼ ± Coop 2002

þÿ • å á å² ¹ ¬ ´ • â , ¡ á ±³ ò ¿ í ´ • â

Library of Neapolis Pafos

<http://hdl.handle.net/11728/7644>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

Γεωμοί

Κύπρος → Γαλλία
Albert Gaudry
Ευρυβιάδης Φραγκούδης
ΦΥΓ. ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ (ΣΕΙΣΜΟΙ)
ΠΑΪΦΟΣ
Σαλαμίνα
Μεγαλλία
ΔΑΛΙ

Η ΝΗΣΟΣ ΚΥΠΡΟΣ κατὰ τὸν Γάλλον ALBERT GOUDRY

(Μετάφρασις κ. ΕΥΡΥΒΙΑΔΟΥ.
ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ.)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ἡγουμ. φύλλου.)

Ἡ ἱστορία ἀνέγραψε τοὺς λαβόντας
χώραν εἰς Κύπρον σεισμούς. Ὁ Σενέκας
λέγει ὅτι ἡ Πάφος συνεχῶς κατηρημώ-
θη ὑπὸ τούτων· ὁ Εὐσέβιος ἀναφέρει ὅτι,
πλέον ἢ ἅπασι, ἐπὶ Αὐγούστου, ἡ νῆσος ἐ-
δοιήθη. Κατὰ τὸν Paul Diacre., τρεῖς
τῆς Κύπρου πόλεις κατέπεσον ἐπὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Οὐεσπεσιανού, κατὰ δὲ
τὸν Marianus Scotus, ἐπὶ τοῦ Τίτου
ἕως τι τῆς Κύπρου ἐθραύσθη κατὰ τὴν
ἀκρόωρειαν καὶ ἐσφενδόνισε τοσοῦτον πῦρ,
ὥστε κατέκαυσε τὰς πλησίον χώρας ἐν πό-
λεις μετὰ τῶν κατοίκων τῶν. Ἡ διήγη-
σις αὕτη ἔχει τὸ ὑπερβολικόν, διότι ἡ
νῆσος οὐδὲν ἐμφανίζει ἠφαισειῶν ἴχνος, ἐ-
οὐ γεωλόγοι ἐν γνωρίζουσι παράδειγμα
σεισμοῦ τοιοῦτον παράγοντος ἀποτίλε-
σμα. Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Cedren-
nus, ἡ πόλις τῆς Σαλαμίνας ἐν Κύπρῳ
ἀνεστράφη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μεγά-
λου Κωνσταντίνου. Τὰ φαινόμενα τὰ αὐτὰ ὑ-
πῆρξαν ἀρκούντως σθεναρὰ ὥστε νὰ ταρα-
ξοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' οὐχὶ τὴν
φυσικὴν τάξιν· οἱ μεγάλοι τινάγμοι τοῦ
φύσικου κόσμου παρήλθον.

Τοιαῦτά εἰσι τὰ κυριώτερα συμβάντα
τῆς γεωλογικῆς ἱστορίας τῆς Κύπρου· ὅ-
ποια ὑπῆρξαν γὰ ἀποτιλίσματα; εἰς τί
κατέληξαν τοσοῦτω ἐκτενεῖς σχηματισμοί,
τοσοῦτω τρομεραὶ ἀνιτροπαί; ἐν τῇ ἐ-
ξάρσει τῶν, τὰ ὄρη ἄφησαν μεταξὺ αὐ-
τῶν κεντρικὰ πεδία, ἅτινα ἐκτενόμενα ἀ-
διακόπως ἀπὸ τῆς δυτικῆς ἄχρι τῆς ἀ-
νατολικῆς ἀκτῆς φαίνονται ὡσεὶ ἀτελεί-
ητος ὁδός, προωρισμένη νὰ συνδέῃ πάν

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COOP 2002

ΕΦΗΜ: ...Απρίλιος... ΗΜΕΡ. 23/4-2/882

τα τὰ μέρη τῆς νήσου. Ἐκτὸς τούτου
ταυρία γῆς σπειρώτη παράκειται σχεδὸν
παντοῦ ταῖς ἀκταῖς, δίκην ρυμοτομημέ
νης λεωφόρου σχηματισθείσης ὅπως ἐπη
ται τῇ θαλάσῃ ἄχρι τῶν ὄρεινότερων
περιοχῶν. Εἰς τοιαύτας θαυμαστούς διατά
ξεις ἐπὶ τῇ τῶν συγκοινωνιῶν εὐχερείᾳ,
ἡ Κύπρος κέκτηται τὸ προσὸν ἵνα
οὕτωτὶ διατεθειμένη, ὥστε ὀλίγοι ἰόποι
παρέχουσιν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἰδίαν
αὐτῶν ἐπιφάνειαν, τοιαύτην ἔκτασιν ἀ
κτῶν· οἱ γεωπόνοι τυγχάνουσι τοσούτω
ἐγγύς τῶν αἰγιαλῶν ὥστε δύνανται ἵνα
ἐπιβιβάζωσι τὰ προϊόντα τῶν ἐπὶ τῶν
πλυίων. Ὁ πολιτισμὸς ἔβη γοργῶς πρὸς
ἵνα πρόσω ἐν τόπῳ, ἐνθα ἡ φύσις συνή
χειρε τοσαύτας συγκοινωνίας εὐχερείας.

Οἱ Κύπριοι οὐδόλως ἠναγκάζοντο ἵνα
διαπλέωσι τὰς θαλάσσας πρὸς ἐκζήτη
σιν θησαυρῶν· Εὐρίσκον τὰ πλούτη ἐν
τῇ ἰοίῳ αὐτῶν ἐδάφει. Τὰ Ὀλύμπια ὅ
ρη βρίθουσι μετάλλων, ἀπερ' ἐν ἐκμε
ταλλεύονται σήμερον, ἀλλ' ἄλλοτε ἐξεμε
ταλλύθησαν ἐν δὴ ἐπὶ μεγάλης ἀκτίνος.
Ἀπαντᾷ τις πολλαχού τῆς νήσου ἀπέ
ρους σκωριῶν σωρούς προερχομένους ἐξ
ἀρχαίων χυτηρίων χαλκοῦ. Οἱ σύγχρο
νοὶ Κύπριοι δὲν φαντάζονται ὅτι ἄλλοτε
ἡ βιομηχανία ἦν ἀρκούντως ἀνεπτυγμέ
νη, ὅπως τόσαι σκωριῶν ποσότητες ἐξέλ
θωσιν ἐκ τῆς χειρὸς τῶν ἀνθρώπων, ἐν
ταῖς χαρακτηρίζουσιν ὡς προϊόντα ἀρχαί
ων ἠφαισιίων. Κατὰ τοῦ Πλίνιον, ὁ Κινύ
ρρος, ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν, ἀνεκάλυψε τὴν
τέχνην τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ χαλκοῦ.
οὗτος ἐφιῦρεν ἐπίσης τὴν λαβίδα, τὴν
σφύραν, τὸν μοχλὸν καὶ τὸν ἄκμονα. Ἡ
τοῦ χαλκοῦ ἐκμετάλλευσις, καθ' ἣν ἐπο
χὴν ἦσαν σπανιότατα τὰ μέταλλα, κατέ
στη διὰ τὴν Κύπρον πηγὴ ὑπεριίτρουπλού

του. Συνήθροισα πολλὰς τοιαύτας σκωρί-
 ας· ὁ κ. Teggil ὅστις τὰς εἶχεν ἀναλύσῃ,
 ξὺν ἀπήτησεν ἢ ἵχνη χαλκοῦ, ὅπερ ἀπο-
 δείκνυσι τὴν δεξιότητα τῶν ἀρχαίων ἐκ
 μεταλλευτῶν. Τοῦ Κυπρίου χαλκοῦ ἐγένε-
 το, χρήσις πολυειδής· ἐν δὲν πρέπει νὰ
 μας ξηρήσῃ ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τῶν ἀπέ-
 θωκαν τὴν προσηγορίαν Cyprium, ἀνα-
 καλοῦσαν τὴν νῆσον αὐτὴν (Cyperus), ἐν-
 θα ἀνερεύθη καὶ κατεργάσθη ποικιλοτρό-
 πως. Δὲν φαίνεται ὅτι ὁ σίδηρος ἐξίμε-
 ταλλεύθη ἐν Κύπρῳ, μολονότι εἶναι ἐκεῖ
 κοινοτάτος· τοῦτο ἐπικυροῖ τὴν γενικῶς
 παραδεδεγμένην ἰδέαν ὅτι ὁ σίδηρος ἐξε-
 ργάσθη πολλῶν βραδύτερον τοῦ χαλκοῦ.
 Δὲν ἦσαν μόνοι τὰ μέταλλα ὁ μόνος
 ὄρυκτος πλούτος. Οἱ σκληροὶ λίθοι τῶν
 Ὀλυμπίων ὁρέων ὑπῆρξαν λίαν περιζήτη-
 τοι εἶναι γνωστὸν ὅποιαν ἀξίαν ἀπέδιδον οἱ
 ἀρχαῖοι εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν λίθων.
 Κατὰ τὴν τελειότητα τῶν τε ἐγγλύφων καὶ
 ἀναγλύφων δακτυλιολίδων οἱ μεταγενέ-
 τεροι ὑπεροῦσιν. Ἐπισκεπτόμενός τις ἐν
 Ῥώμῃ, Νεαπόλει ἢ Φλωρεντίᾳ τὰ δωμά-
 τια τῶν πολυτίμων λίθων, ξενίζεται ἐπὶ
 τῇ ποικιλίᾳ τῶν λίθων, ὧν ἐγένετο χρῆ-
 σις. Ὁ ἴασπις τῆς Κύπρου εἶναι ἰδίᾳ ἀ-
 ξιοσημείωτος· ἠθέλην εἶσθαι προσφύεσα
 τον διὰ τὰ περικαλλῆ μωσαϊκὰ ἐκ σκλη-
 ροῦ λίθου, ὅπερ εἰσέτι κατεργάζονται ἐν
 Φλωρεντίᾳ. Ὁ ἴασπις εἶναι ἀφθονώτατος·
 βλέπει τις πρασίνους ἰάσπιδας, κιτρινὸν
 χρυακὸν καὶ ἐρυθροῦς, ὄλους φαινοτάτους. Τὸ
 λίθινον κρύσταλλον εἶναι κοινόν· ἡ οὐσία αὐ-
 γη ἐγένετο ἀντικείμενον παρὰ τοῖς ἀρχαῖ-
 οῖς τόσῳ παραδόξου ὑποθέσεως, ὥστε
 οἱ καθ' ἡμᾶς φυσιολόγοι μόλις δύνανται
 νὰ τὴν συλλάβωσιν. Ἐφρονίετο ὅτι τὸ λί-
 θινον κρύσταλλον οὐδὲν ἕτερον ἢ ἡ ὕδωρ

σθεναρώς πεπηγμένον. "Ευρίσκειται, λέγει ὁ Πλίνιος, ἐκεῖ ἐνθα ὁ πάγος πυκνοῖ τὰς χιόνας τοῦ χειυῶνος ἢ βεβαίως εἶναι πάγος." Οἱ συγγραφεῖς ὑποδεικνύουσιν ἐν Κύπρῳ τὸν ἀχάτην, τὸν sauginon ἢ τὸν παιδέρωτά [paederos.] Ἐκ τῶν περιγραφῶν τῶν ἐξάγεται ὅτι αἱ δύο τελευταῖαι αὐταὶ ἰυσίαι εἰσὶν ὁ ὀπάλλιος. Ὀρυκτόν τι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἀπεκαλέσθη Κύπριος ἀδάμας. Οἱ νεώτεροι περιηγηταὶ ὑπέλαβον ὅτι ἦν ἀκραιφνὲς λίθινον κρύσταλλον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι παραδεκτόν, διότι οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες ἀκριβέστατα ἐγίνωσκον τὸ σχῆμα τῶν κουρκίων κρυστάλλων δὲν ἠδύναντο νὰ συγχύσωσι τὰ κρύσταλλα ταῦτα μετὰ τῶν τῶν ἀδαμάντων, δύο πράγματα ἀλλήλων διάφορα. Ἐύρον ὀρυκτὸν καλούμενον ἀνάκιμον, ὅπερ ἐστὶ ἀφανὲς ἢ διαγεγραμμένον εἰς κρύσταλλα περικαλλέστατα ἢ τοῦ αὐτοῦ συστήματος τοῦ τῶν ἀδαμάντων. Πιθανῶς αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσία, ἣν ἀπεκάλεσαν κύπριον ἀδάμαντα· τοῦτο τυγχάνει τοσοῦτον μῖλλον πισει τῶν, καθ' ὅσον Στέφανος ὁ Λουζιανὸς ὑπέδειξε τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐν λόγῳ ἀδαμάντων ἐν τῷ ἰδίῳ χώρῳ, εἶδα συνήθρῳσι τὰ περικαλλέστερα κρύσταλλα τοῦ ἀνακίου. Ἀρχαῖοί τε ἢ νεώτεροι ἰλάλησαν περὶ τοῦ σμαράγδου τῆς Κύπρου, ἀλλ' εἶναι πιθανώτατον οἱ πλείότεροι τῶν σμαράγδων τούτων νὰ μὴ ὦσιν ἢ ὀρυκτὰ ὑπόχαλκα ἢ κουάρκια πρασινοχρῶσα. Πράγματι, ὁ Πλίνιος περιγράφει τινὲς σμαράγδους τούτους ἔχοντας μῆκος τεσσάρων ἢ δέκα πήχεων· οὐδέποτε ἐγινώσθησαν λίθοι τοιοῦτοι τοιοῦτον ἔχοντες μῆκος. Ὁ Πλίνιος διηγεῖται προσέτι ὅτι ἐν Κύπρῳ "Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ βασιλέως Ἑρμίας, παρὰ τὰ ἰχθυοτροφεία, ὑ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COOP 2002

ΕΦΗΜ: ...Ἀριστεία... ΗΜΕΡ. 23/4.2.1982

πῆρχε μαρμάρηος λέων, οὕτως ἐκάτε-
ρος τῶν ὀφθαλμῶν ἀπετελείτο ὑφ' εἰδός
σμαράγδου· τὸ ἀπὸ τούτων ριπτόμηνον
πῦρ εἰσίδυει ἄχρι τῶν κυμάτων εἰς
τρόπον, ὥστε οἱ θύνοι πεφοβισμένοι ἔφευ-
γον. Ἐπὶ πολὺ οἱ ἀλιεῖς ἐξεπλήττοντο
ἐπὶ τῇ πράγματι· τέλος ἀφῆρσαν τοὺς
σμαράγδους ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ λέον-
τος." Ἀλλὰ τοιοῦτοι λίθοι ἤθελον ἔχει
ἄπειρον τὴν ἀξίαν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν
ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξετίθεντο παρὰ τὰς ἀ-
κτὰς τῆς θαλάσσης. Ὅρα τις προσέ-
τι σημειωμένα ἐν ταῖς τῶν ἀρχαίων συγ-
γραφαῖς πολυάριθμα ὀρυκτὰ προσφυῆ τῇ
Κύπρῳ· τὸ χρῶμα, τὸν ἀρμενιακὸν λί-
θον, τὸν ἀμίαντον κτλ. Ἀδιστακτως ἡ
τῶν ὀρυκτῶν τούτων ἐκμετάλλευσις συνε-
τέλεσεν εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς νήσου.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ ἰ-
διὰ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς οὐσιωδῶς ἐξήρ-
τηται ἐκ τοῦ ὑλικοῦ, ὅπερ περιέχει τὸ ἔ-
δαφος. Ὁ Θεόφραστος δικαίως παρητή-
ρησεν ὅτι ἡ Κύπρος τυγχάνει ἡ περιο-
χὴ ἐνθα ὁ γύψος εἶναι ὁ ὠραιότερος καὶ
ἀφθονώτερος ἢ ἡ νῆσος αὕτη ἐπὶ προσέ-
τι προμηθευμένη ἐκ καλοῦ τιτανώδους
λίθου· δὲν περιέχει ἀληθῆ μάρμαρα,
ἀλλ' αἱ ἀκταὶ τῆς περιβάλλονται ὑπὸ
λιθοτομίας ἢ οἰκοδόμησις οὕτω εἶναι εὐ-
θιωτέρα ἢ ἄλλου· ὁ μεσαίων ἰφῆκε
πολλὰ λείψανα μεγαλοπρεπῶν μνημείων
καὶ ὁ Στράβων μᾶς λέγει ὅτι ἡ Πάφος ἐ-
κέκτητο νῶν περικαλλέστατον· ἀτυχῶς
ὁ λίθος δὲν διαρκεῖ καθάπερ τὸ μύρμα-
ρον· οἱ ναοὶ ἐκεῖνοι κατέπεσον ἐνῶ οἱ
τῆς Ἑλλάδος, ἀνεγερθέντες ἐκ μαρμά-
ρου τῆς Πεντέλης καὶ τῆς Πάρου, μένου-
σιν ὄρθιοι, αἰωνόβια πορτύρια τοῦ δαι-
μονος τοῦ Φειδίου. Ἡ ἔλλειψις μαρμάρου
ὑπῆρξε πρόσκομμα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν.

τῆς γλυπτικῆς. Τὸ μόνον Κύπριον ἄγαλμα, περὶ οὗ οἱ ἀρχαῖοι ἐλάλησαν μετ' ἐγκωμίων, εἶναι τὸ τοῦ Πηγμαλίωνος, ἐλεφάντινον ἢ τοσοῦτω περιβαλλές, ὡς παρεβλήθη πρὸς γυναῖκα ζῶσαν. Ἀπικεμίσαμεν ἐξ Ἰδαλίου πολυάριθμα ἀγάλματα, ἀναθήματα πιθανῶς τῆς Ἀφροδίτης.— Ταῦτα ἐξ ἀργίλλου ὀπτῆς ἢ ἐκ τιτανώδους λίθου εἰσὶ τέχνης τὰ μάλα βαναύσου.

[ἀκολουθεῖ.]